

Danuta Nidzgorska

PORNOGRAFIA DZIECIĘCA

Seksualne wykorzystywanie dzieci, w tym głównie pornografia dziecięca to zjawisko znane od stuleci, jednakże do momentu pojawienia się ogólnoswiatowej sieci komputerowej było znacznie ograniczone. Internet ma szereg zalet, jednakże należy pamiętać, że stwarza mnóstwo zagrożeń, na które szczególnie narażone są dzieci. Rozwój sieci internetowej powoduje wzrastające zapotrzebowanie na nowe materiały, co pociąga za sobą wykorzystywanie coraz większej liczby dzieci, a także częstsze działania pedofilów i osób prezentujących pornografię dziecięcą¹.

Na wstępie zaznaczyć należy, że termin „pornografia” pochodzi od greckiego słowa *porno*, oznaczającego prostytutkę, i słowa *graphos*, określającego czynność - pisanie². Pornografia oznacza przedstawienie ludzkich zachowań seksualnych i nagości w sposób mogący wywołać u odbiorcy pobudzenie seksualne. Wyrażana może być w różnych formach, za pomocą pisma, zdjęć, rzeźb, rysunków, filmów, animacji i dźwięków.

Polski kodeks karny zakłada bezkarność dobrowolnego kontaktu ludzi dorosłych z treściami pornograficznymi. Zgodnie z art. 202 § 1 k.k., karana jest jedynie publiczna prezentacja treści pornograficznych w taki sposób, że może to narzucać ich odbiór osobom, które sobie tego nie życzą. Przedmiotem ochrony tego przepisu jest obyczajność seksualna w sensie wolnościowym, tzn. ochrony przed niepożądanym kontaktem z pornografią³. Chodzi zatem o publiczny charakter prezentacji, tj. jej eksponowanie w takim miejscu lub w taki sposób (np. w witrynach sklepów, na plakatach), że może mieć z nią kontakt każdy niezależnie od swojego wyboru⁴. Za czyn ten ustawodawca ustanowił sankcję grzywny, kary ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Czynność sprawcza § 2 cytowanego przepisu polega na prezentacji treści pornograficznych lub udostępnianiu przedmiotów mających taki charakter albo rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi, gdy odbiorcą jest małoletni poniżej 15 lat. W tym przypadku przestępstwo to zagrożone jest sankcją grzywny, kary ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Z powyższego można wywnioskować, że zwykle rozpowszechnianie pornografii wśród osób dorosłych, które są tego świadome i stykają się z pornografią z w własnej woli (np. poprzez oglądanie filmów pornograficznych) – nie jest przestępstwem⁵. Uwagę należy zwrócić na problem rozpowszechniania pornografii w sieciach komputerowych, gdzie treści pornograficzne są dostępne dla praktycznie nieograniczonego kręgu odbiorców, stąd można uznać je za prezentowane publicznie⁶. W sytuacji, gdy portal będzie dostępny jedynie dla użytkowników, którzy uzyskują do niego dostęp po zalogowaniu za pomocą hasła lub wcześniejszym dokonaniu opłaty, nie możemy uznać tego za publiczne prezentowanie pornografii. Zaznaczyć należy, iż nie wystarczy tylko uprzedzenie użytkownika o ewentualności kontaktu z pornografią, potrzebne jest także wyrażenie przez niego zgody na odbiór takich treści.

Obowiązujący kodeks karny w dyspozycji art. 202 k.k. reguluje kwestie związane z pornografią dziecięcą. Przepis ten odnosi się zarówno do zwykłej pornografii, jak i pornografii dziecięcej oraz pozorowanej pornografii dziecięcej⁷. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w kodeksie ustawodawca nie zawarł definicji pornografii dziecięcej. Ustawa posługuje się określeniem „treści pornograficzne z udziałem małoletniego.” W doktrynie termin ten definiowany jest jako „wszelkiego rodzaju przekaz pornograficzny przedstawiający czynności seksualne z udziałem osoby małoletniej, a więc osoby, która nie ukończyła 18 roku życia” Wprowadzając określenie „małoletni” na grunt prawa karnego ustawodawca określił granicę szczególnej ochrony dziecka na poziomie lat 18. Wiek przyzwolenia został określony na poziomie lat 15⁸.

Zachowanie z art. 202 § 3 k.k. obejmuje produkcję, utrwalanie, sprowadzanie, przechowywanie lub posiadanie w celu rozpowszechniania, a także rozpowszechnianie lub publiczne prezentowanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego. Mowa tu, o tzw. „twardej pornografii”. Czyn ten zagrożony jest karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Utrwalanie rozumiane jest, jako ustalanie, nadawanie trwałości, zachowywanie na przyszłość, o którym mowa

¹ M. Skórzewska-Amberg, Karalność pornografii dziecięcej w polskim kodeksie karnym, [w:] S. Pikulski, M. Romańczuk-Grącka (red.), Granice Kryminalizacji i Penalizacji, Olsztyn 2013, s. 333.

² A Marek, Prawo karne, Warszawa 2011, s. 500.

³ L. Gardocki, Prawo karne, Warszawa 2013, s. 277.

⁴ A. Marek, op.cit., s.501.

⁵ L. Gardocki, op.cit., s. 277.

⁶ M. Skórzewska-Amberg, Karalność pornografii dziecięcej..., op.cit., s. 334.

⁷ Ibidem, s.331.

⁸ Ibidem, s.335.

w art. 202 § 3-4 k.k., może przybierać różne formy⁹. To nie tylko sporządzanie filmów, ale także wykonywanie zdjęć, rysunków, obrazów, nagrań fonetycznych. Skutkiem utrwalania jest powielanie treści istniejących wcześniej.

W wyroku z dnia 23 listopada 2010 r. Sąd Najwyższy przyjął, że „treści pornograficzne” w rozumieniu art. 202 k.k., to zawarte w utrwalonej formie (np. film, zdjęcia, czasopisma, książki, obrazy) lub nie (np. pokazy na żywo), prezentacje czynności seksualnych człowieka (zwłaszcza ukazywanie organów płciowych człowieka w ich funkcjach seksualnych), i to zarówno w wymiarze niesprzecznym z ich biologicznym ukierunkowaniem, jak i czynności seksualnych człowieka sprzecznych z przyjętymi w społeczeństwie wzorcami zachowań seksualnych.”¹⁰

Przedmiotem art. 202 § 4 k.k. jest utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej 15 lat. Czyn taki karany jest karą pozbawienia wolności od roku do lat 10. Zachowanie przestępne z § 4 a polega na sprowadzeniu, przechowywaniu lub posiadaniu treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej 15 lat (podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5) .

Od dnia 18 grudnia 2008 r. przestępstwem jest również produkowanie, rozpowszechnianie prezentowanie, przechowywanie lub posiadanie treści pornograficznych przedstawiających wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej.¹¹

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego „dla przyjęcia odpowiedzialności karnej za rozpowszechnianie pornografii dziecięcej w sieci internetowej nie ma znaczenia to, jaka konkretnie liczba innych użytkowników zapoznała się z treścią takich plików - i czy tę liczbę można uznać za znaczną - lecz to, że sposób pobierania plików pornograficznych oraz ich udostępniania za pomocą odpowiedniego programu dawał możliwość zapoznania się z nimi nieoznaczonej liczbie osób”¹².

Pornografia dziecięca jest społecznie szkodliwa z następujących powodów Po pierwsze może być używana przez sprawców dla ułatwienia sobie seksualnego wykorzystania dzieci. Sugeruje bowiem, że kontakty pedofilne są czymś normalnym i powszechnie występującym. Po drugie, jeżeli jej produkcja odbywa się z udziałem małoletnich dochodzi do seksualnego wykorzystania dziecka. Następstwem takiego czynu jest ogromne pokrzywdzenie, trwające bardzo długo. Spowodowane jest ono rozpowszechnianiem przez lata pornografii z jego udziałem. Po trzecie pornografia dziecięca propaguje i afirmuje zachowania, które są czynami kryminalnie bezprawnymi¹³.

Rozwój cyfrowej technologii przetwarzania obrazów stworzył możliwość rozwoju tzw. „pornografii pozorowanej” (inaczej mówiąc generowanej, stymulowanej), są to treści pornograficzne, które przedstawiają realistyczny obraz nieistniejącego w rzeczywistości dziecka lub osoby dorosłej sprawiającej wrażenie, że jest dzieckiem. Ustawodawca w art. 202 § 4b k.k. zawężył pojęcie pozorowanej pornografii dziecięcej wyłącznie do wytworzonego lub przetworzonego wizerunku małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej, podczas gdy w przepisach innych państw także odwzorowanie stref intymnych dziecka może być traktowane jako ściągana pornografia pozorowana¹⁴.

Zwrócić uwagę należy na to, że obowiązujący obecnie kodeks nie precyzuje karalności lub niekaralności świadomego kontaktu z treścią stron zawierających pornografię dziecięcą.

Pojęcie „pornografia dziecięca” obejmuje materiał pornograficzny, który w sposób widoczny przedstawia:

- osobę małoletnią w trakcie czynności o wyraźnym charakterze seksualnym;
- osobę, która wydaje się być nieletnią, w trakcie czynności o wyraźnym charakterze seksualnym;
- realistyczny obraz przedstawiający osobę małoletnią w trakcie czynności o wyraźnym charakterze seksualnym

¹⁵.

W prawie międzynarodowym w Konwencji o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych znajduje się uregulowanie dotyczące pornografii dziecięcej - przepis art. 34 stanowi, iż.:

„Państwa-Strony zobowiązują się do ochrony dzieci przed wszelkimi formami wyzysku seksualnego i nadużyć seksualnych. Dla osiągnięcia tych celów Państwa-Strony podejmą w szczególności wszelkie właściwe kroki o zasięgu krajowym, dwustronnym oraz wielostronnym dla przeciwdziałania:

- a) nakłanianiu lub zmuszaniu dziecka do jakichkolwiek nielegalnych działań seksualnych;
- b) wykorzystywaniu dzieci do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych;
- c) wykorzystywaniu dzieci w pornograficznych przedstawieniach i materiałach.

Pedofile mają różne sposoby działania. Poniżej autorka przedstawi 2 sposoby ich aktywności.

W marcu 2014 roku funkcjonariusze Policji z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu zatrzymali dwóch mężczyzn podejrzanych o pedofilię. W ich komputerach śledczy zabezpieczyli treści pornograficzne z udziałem dzieci.

⁹ A. Choromańska, D. Mocarska, Dewiacje i przestępstwa seksualne - klasyfikacja, aspekty prawne, Szczytno 2010, s. 55.

¹⁰ Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 23 listopada 2010 r. IV KK 173/10.

¹¹ Ustawa z dnia 24 października 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, [Dz.U. 2008 nr 214 poz. 1344]

¹² Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 1 września 2011 r. V KK 43/11.

¹³ A. Choromańska, op.cit., s. 52.

¹⁴ M. Skórzewska-Amberg, Karalność pornografii dziecięcej..., op.cit., s. 337.

¹⁵ <http://fdn.pl/regulacje-prawne-dot-pornografii-w-tym-pornografia-dziecieca>, [dostęp 4.05.2014r.]

Z policyjnych i prokuratorskich ustaleń, że ofiar może być nawet 200 w całej Polsce. Policjanci ustalili, że podejrzani mężczyźni swoją przestępczą działalność prowadzili w Internecie. Działalność swoją prowadzili na forach oraz portalach randkowych i społecznościowych. Zakładali fikcyjne konta podając się za nastolatków i w ten sposób nawiązywali znajomości z dziećmi w wieku od 9 do 14 lat. Kiedy zdobywali już zaufanie swoich ofiar, nakłaniali je do wykonywania czynności o charakterze seksualnym przed kamerą internetową, sami również obnażali się przed dziećmi. Wszystkie te czynności nagrywali, a zebrane materiały przekazywali innym. Policjanci ustalili, że ten przestępczy proceder trwał blisko 5 lat¹⁶.

W listopadzie 2013 roku funkcjonariusze Policji ze Śródmieścia zatrzymali 36-latkę, który korzystając z Internetu w jednej z kawiarenek załogował się na portal społecznościowy. Podawał się za 15-latkę zaczepiał 14-letnich chłopców. W zamian za pieniądze proponował dzieciom seks i namawiał je do przesłania swoich zdjęć o charakterze pornograficznym. Do zatrzymania mężczyzny doszło w jednej z kawiarenek internetowych w centrum miasta. Mężczyzna wzbudził podejrzania obsługi, ponieważ poprosił o stanowisko w ustronnym miejscu. Otrzymał takie, jednakże ponownie poprosił o zmianę miejsce na jeszcze bardziej dyskretne. Jak wynika z ustaleń prowadzących sprawę śródmiejskich policjantów, mężczyzna załogował się na jeden z portali społecznościowych podając się za 15-letnią Patrycję. Szukał kontaktu z 14, 15-letnimi chłopcami. Kiedy na jego oferty zaczęli odpowiadać chłopcy w innym wieku odpisywał im, że są za starzy¹⁷.

W ramach akcji „Procjon” wymierzonej w pedofilów internetowych przeprowadzonej przez policjantów na terenie 10 województw zostało zabezpieczonych, w ostatnich dniach kwietnia 2014 r., 35 komputerów i laptopów, 25 wymiennych dysków twardych, 1115 płyt CD i DVD oraz wiele innych nośników danych. Wszystko dzięki niemieckiej Policji kryminalnej, która natrafiła na treści pedofilskie przesyłane między użytkownikami – chodziło o plik wideo z dziecięcą pornografią. Wśród ustalonych adresów IP znalazły się dane komputerów z Polski. Informacje te zostały przekazane do Komendy Głównej Policji za pośrednictwem Interpolu. Zostało ustalonych 22 polskich użytkowników sieci, którzy oferowali pedofilski plik w Internecie. 29 kwietnia bieżącego roku odbyła się, akcja, podczas której zostały przeszukane mieszkania wcześniej skonkretyzowanych osób. Zatrzymanych zostało 26 osób, z czego 8 od razu przyznało się do winy – 6 sprawcom postawiono zarzuty rozpowszechniania, sprowadzania i posiadania pornografii dziecięcej. Zarzuty wobec pozostałych zatrzymanych osób będą zależały od wyników ekspertyz zabezpieczonych komputerów i nośników danych przeprowadzonych przez biegłych sądowych¹⁸.

Podsumowując zjawisko pornografii dziecięcej zwłaszcza w Internecie stanowi aktualny i poważny problem. Musimy pamiętać, że zgłoszenie natrafienia w Internecie na treści zawierające pornografię dziecięcą umożliwi organom ścigania dotarcie do małoletnich ofiar i udzielenie im pomocy oraz ukaranie osób popełniających ten czyn. Według autorki skutecznie nie można zlikwidować tego zjawiska. Każdy zastosowany sposób będzie odpowiedni, o ile uda się ograniczyć występowanie pornografii dziecięcej w ogólnościatowej sieci komputerowej i zapobiec krzywdzie wyrządzonej dzieciom, która pozostawia ślad w ich pamięci na długi czas.

***

CHILD PORNOGRAPHY

This article is concerning on child pornography. An author answers the questions: What is a pornography? What are the kinds of pornography? How is regulated this crime in the Criminal Code? What is a child pornography? Why is it harmful? The author will present 2 exemplary ways of pedophiles activity. She also will mention about operation “Procjon”, which was carried out by police officers. A phenomenon of child pornography is a serious problem. The pornography is a presentation of human sexual behavior and nudity in such a way, which can cause that a recipient can feel sexual arousal. It can be expressed in various forms, by letter, photographs, sculptures, drawings, films, animations and sounds. In force the Criminal Code at the disposal of an article 202 Criminal Code regulates issues bound up with child pornography. We must remember that the submission of content allows a law enforcement authorities to reach out to the victims of child pornography and to help them and punish persons who committed this crime. According to the author the phenomenon could not be effectively eliminated. Each used method will be effective, if the phenomenon will be able to reduce and when it prevent harming children, which remain in their memory for a long time remember the bad memory for a long time.

¹⁶ <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/96290,Zatrzymani-dwaj-mezczyzni-podejrzani-o-pedofilię.html>, [dostęp 4.05.2014r.]

¹⁷ <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/92041,Zatrzymano-mezczyzne-ktory-zaczepial-nieletnich-podajac-sie-za-15-latke.html>, [dostęp 5.04.2014r.]

¹⁸ <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/98126,Procjon-uderzenie-w-sieciowych-pedofilow.html>, [dostęp 6.05.2014r.]